

ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

● Του Ζήση Ζώκα

Συμπληρώνονται φέτος 40 χρόνια από τότε που ο θρυλικός Εθνικός Λαϊκός Απελευθερωτικός Στρατός ΕΛΑΣ κάτω από την καθοδήγηση του ΕΑΜ απελευθέρωσε τη χώρα μας από τους χιτλεροφασίστες κατακτητές.

Τέσσερες δεκαετίες περίπου, οι αντιδραστικές δυνάμεις της χώρας μας οι δοσίλογοι και οι απόντες από τους απελευθερωτικούς αγώνες με το ψέμα, τη συκοφαντία και τη διαστρέβλωση της αλήθειας, με φωτιά και σίδερο, προσπάθησαν να σβήσουν από τη μνήμη του Ελληνικού λαού την εθνική μας αντίσταση. Μάταια όμως, χαμένοι πήγαν οι κόποι τους. Η εθνική μας αντίσταση είναι βαθιά ριζωμένη στην ψηχή του λαού μας είναι σάρκα από τη σάρκα του είναι πάντα ο ίδιος ο λαός όπως λέει και το αντιστασιακό τραγούδι, γιαυτό και άντεξε στο πέρασμα του χρόνου, άντεξε στις φυλακές, τα ξερονήσια και στο εκτελεστικό απόσπασμα γιαυτό και στέκει περήφανη δίπλα στο μεγάλο 21, αναγνωρισμένη επίσημα πλέον και από την Πολιτεία.

Στα μαύρα χρόνια της τριπλής φασιστικής κατοχής, όταν όλα τάσκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά τότες που οι σημερινοί εθνικόφρονες, κατήγοροι των κομμουνιστών και του ΕΑΜ, υποδέχονταν τους κατακτητές και συνεργάζονταν μαζί τους, τότες που καλλιεργούσαν την ηττοπάθεια στις προτάσεις του ΚΚΕ για ένοπλο αγώνα, ή έφευγαν για τη Μέση Ανατολή προτιμώντας το απυρόβλητο, τότες το ΚΚΕ πρώτο ύψωσε τη σημαία της αντίστασης.

Στις 27 Σεπτέμβρη 1941 με πρωτοβουλία του ΚΚΕ, του ΑΚΕ (Αγροτικό Κόμμα Ελλάδας), την ΕΛΔ (Ένωση Λαϊκής Δημοκρατίας) και το ΣΚΕ (Σοσιαλιστικό Κόμμα Ελκιάδας) ιδρύθηκε το Ενικό Απε-

λευθερωτικό Μέτωπο ΕΑΜ.

Η αναγγελία της ίδρυσης του ΕΑΜ καθυστέρησε γιατί οι πρωτεργάτες της ήθελαν τη σύμπραξη και των άλλων κομμάτων. Αν αυτό δεν έγινε η ευθύνη βαρύνει αποκλειστικά και μόνο τα αστικά κόμματα.

Θα περίμενε κανείς ότι η τραγωδία του Ελληνικού λαού, ο φοβερός λιμός και η άγρια τρομοκρατία των κατακτητών, τα στρατόπεδα και οι εκτελέσεις, το κάψιμο των χωριών και οι σφαγές αμμάχων, θα συγκινούσαν τις ηγεσίες των αστικών κομμάτων. Αυτά όμως όχι μόνο δεν συγκινήθηκαν αλλά προσπάθησαν να πολεμήσουν με λύσσα το Εθνικό Απελευθερωτικό Κίνημα και να κατασυκοφαντίσουν το ΚΚΕ που ήταν η ψυχή, εμπνευστής, οργανωτής και κύριος αιμοδότης του γιγάντιου αυτού εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα 1941-1944.

Αν και χτυπημένο και αιμόφυρτο από τη σκληρή δοκιμασία της Μεταξικής φασιστικής δικτατορίας, το ΚΚΕ που τα περισσότερα στελέχη του είχαν παραδοθεί αλυσοδεμένα στους ξένους κατακτητές, απήφθυνε ακόμα από τα μπουντρούμια τις φυλακές και τα ξερονήσια, έκκληση για αντίσταση ενάντια στους φασίστες κατακτητές. Και όταν η μαύρη φασιστική σκλαβιά σκέπασε όλη τη χώρα μας, ύψωσε πρώτο το λάβαρο του αγώνα για τη λευτεριά της Πατρίδας μας.

Το ΕΑΜ από την πρώτη στιγμή είχε βάλει σα σκοπό του: Την κινητοποίηση του λαού για την επιβίωση του, την εθνική απελευθέρωση από τους κατακτητές, τη διασφάλιση της Εθνικής ανεξαρτησίας και την κατοχύρωση της λαϊκής κυριαρχίας, συνεπώς το ΕΑΜ δεν ήταν μια στενή ταξική κομματική οργάνωση, ήταν ένα ευρύ λαϊκό πατριωτικό εθνικοαπελευθε-

ρωτικό κίνημα. Ήταν η συντριπτική πλειοψηφία του λαού, ήταν ο ίδιος ο λαός. Στο προσκλητήριο του ΕΑΜ έτρεξαν πατριώτες από όλα τα κοινωνικά στρώματα, εργαζόμενοι, νέοι και νέες, πατριώτες αξιωματικοί, σημαντικό τμήμα του κλήρου. Δίπλα στο ΕΑΜ υψώθηκε η Θρυλική ΕΠΟΝ που συνένωσε στις γραμμές της και ξεσήκωσε τη νέα γενιά στο μεγάλο αντιφασιστικό λαϊκό μέτωπο.

Το ΕΑΜ από την πρώτη κιόλας στιγμή έστρεψε την προσοχή του και έδωσε νικηφόρα τη μάχη για την επιβίωση του λαού από την πείνα. Στις τραγικές συνθήκες του χειμώνα 1941—1942 που οι άνθρωποι πέθαιναν στους δρόμους, ηθικός και βιολογικός αφανισμός απειλούσε το λαό μας. Οι καταχτητές ήθελαν με την πείνα, την τρομοκρατία και τις εκτελέσεις, να ανακόψουν κάθε διάθεση του λαού για πάλη ενάντια τους, πιστεύοντας πως έτσι θα μπορέσουν να επιβάλουν τη νέα τάξη πραγμάτων. Μπροστά στο δράμα των πεινασμένων κυρίως της Αθήνας και του Πειραιά, όταν το 1941—1942 τα φορτηγά αυτοκίνητα μάζευαν από τους δρόμους τους νεκρούς από την πείνα και τους έθαβαν σε ομαδικούς τάφους, τότε το ΕΑΜ οργάνωσε μαζικές κινητοποιήσεις και απέσπασε τα λαϊκά συσσίτια.

Όταν οι Γερμανοί, με τη σύμφωνη

γνώμη της Κυβέρνησης Ράλλη παραχωρούσαν νέα Ελληνικά εδάφη στους Βούλγαρους φασίστες, τότες το ΚΚΕ και το ΕΑΜ οργάνωσαν τις κινητοποιήσεις και ματαίωσαν την κάθοδο των Βουλγάρων.

Το ΕΑΜ ματαίωσε την ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΣΗ που οργάνωσαν οι καταχτητές στην Αθήνα και τον Πειραιά. Το ΕΑΜ ματαίωσε όχι μόνο την πολιτική αλλά και την στρατιωτική ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΣΗ και δεν επέτρεψε να σταλεί ούτε ένας Έλληνας στο Ανατολικό Μέτωπο όπως και στα άλλα μέτωπα των συμμάχων, ή να καταταγούν στα προδοτικά τάγματα ασφαλείας που αναπλήρωναν τους Γερμανούς στρατιώτες στα κατοχικά τους καθήκοντα.

Το ΕΑΜ με τις πολύμορφες κινητοποιήσεις, απεργίες, παραστάσεις προς όλες τις κατευθύνσεις, πέτυχε την οργάνωση όσσιτιών, μπόρεσε να σώσει το λαό από την πείνα και την καταστροφή, την ατίμωση και τον αφανισμό. Το ΕΑΜ δεν είχε αυταπάτες ότι ο αγώνας ενάντια στους καταχτητές θα είναι σκληρός και αδυσώπητος, ότι θα απαιτηθούν μεγάλες θυσίες. Στον αγώνα αυτό το ΕΑΜ χρησιμοποίησε όλες τις μορφές πάλης για τα καθημερινά προβλήματα του λαού, από τις πιο απλές, τις παραστάσεις, απεργίες, διαδηλώσεις και συλλαλητήρια μέχρι και τον ένοπλο αγώνα, τη δημιουργία μέσα από τα ερείπια τον Θρυλικό Εθνικό Λαϊκό Απελευθερωτικό Στρατό τον ΕΛΑΣ, που με τους ηρωικούς αγώνες του έγραψε καινούργιες σελίδες δόξας στη νεώτερη ιστορία της χώρας μας.

Αθάνατη θα παραμείνει στους αιώνες η δόξα και το έργο του ένοπλου τμήματος του Εθνικού Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού του ΕΛΑΣ.

Το πρόβλημα της οργάνωσης και διεξαγωγής του ένοπλου αγώνα ενάντια στους καταχτητές για την απελευθέρωση της Ελλάδας, απασχόλησε την ηγεσία του Εθνικοαπελευθερωτικού κινήματος από την πρώτη ακόμα περίοδο της κατοχής.

Το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 1941 εμφανίζονται και αρχίζουν τη δράση τους οι πρώτες μικρές ανταρτοομάδες

που αποτελούν τα κύτταρα του καινούργιου λαϊκοαπελευθερωτικού στρατού.

Αμέσως μετά την ίδρυση του ΕΑΜ και με απόφαση της ηγεσίας του συγκροτήθηκε στις αρχές του Οκτώβρη 1941, στην Αθήνα το Στρατιωτικό Κέντρο Αντίστασης (ΣΚΑ).

Με την καθοδήγηση του ΣΚΑ πολλαπλασιάζονται και αναπτύσσονται οι μαχητικές ομάδες στην Αθήνα και Πειραιά και εντείνονται οι προσπάθειες για την προσέλκυση όσο το δυνατό περισσότερων αξιωματικών στον Εθνικό Λαϊκό Απελευθερωτικό Στρατό που άρχισε να δημιουργείται. Το Νοέμβρη 1941 στάλθηκε στη Ρούμελη ο Αρης Βελουχιώτης να μελετήσει την κατάσταση για τη δημιουργία ανταρτοομάδων.

Στο δεύτερο δεκαπενθήμερο του Δεκέμβρη 1941 με απόφαση της ηγεσίας του ΕΑΜ ιδρύθηκε η ΚΕ του ΕΛΑΣ.

Στην ιδρυτική προκήρυξη της ΚΕ του ΕΛΑΣ που απευθύνονταν προς τους Έλληνες πατριώτες διατυπώνονταν με σαφήνεια οι παρακάτω σκοποί του:

— Ένοπλος αγώνας για την απελευθέρωση της πατρίδας μας από το ζυγό της τριπλής κατοχής

— Περιφρούρηση των κατακτήσεων του λαού και των ελευθεριών του από κάθε επιβουλή και

— Εξασφάλιση της τάξης μέχρι τη διεξαγωγή εκλογών στις οποίες ο λαός να εκφράσει ελεύθερα τη θέλησή του.

Η ΚΕ του ΕΛΑΣ κάτω από τη καθοδήγηση της ΚΕ του ΕΑΜ συνένωσε όλες τις σκόρπιες αντάρτικες ομάδες κάτω από ενιαία κεντρική διοίκηση και μέσα σε αφάνταστες στερήσεις και χωρίς τροφή και οπλισμό, έβαλε τα θεμέλια της δημιουργίας του νέου τύπου εθελοντικού Εθνικού Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού ΕΛΑΣ. Για την κάλυψη των υλικών αναγκών ο ΕΛΑΣ απευθύνθηκε στο λαό και βρήκε ολόπλευρη ανταπόκριση. Ο λαός συνειδητοποίησε τους σκοπούς του ΕΑΜ και έκανε τον ΕΛΑΣ δικό του στρατό. Έτσι δημιουργήθηκαν ακατάλυτοι δεσμοί ενότητας μεταξύ του λαού και του ΕΛΑΣ.

Για ανεφοδιασμό σε όπλα ο ΕΛΑΣ στράφηκε προς τους κατακτητές από τους οποίους με το αίμα των καλύτερων παιδιών του απέσπασε όπλα και πυρομαχικά για τη διεξαγωγή του Εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα.

Και χρειάστηκε, για να εδραιώσει τη θέση του ο ΕΛΑΣ, να αντιπαλέψει μ' όλες τις αντιξοότητες και τις δυσκολίες που δημιουργούσε ο εχθρός και η ντόπια αντίδραση ταγματασφαλίτες, παοτζήδες και λεγεωνάριοι, με τους συνεχείς διωγμούς και συνεργασία με τον κατακτητή.

Πέρα από τις άλλες δυσκολίες, ο ΕΛΑΣ αντιμετώπισε την εχθρότητα και τις ραδιουργίες των "συμμάχων" Άγγλων ιμπεριαλιστών, πράγμα που τον υποχρέωσε να στηριχτεί αποκλειστικά στις δικές του υλικές δυνάμεις.

Οι Άγγλοι ιμπεριαλιστές τοποθετώντας πρώτα από όλα τα δικά τους αιώνια πολιτικά και οικονομικά συμφέροντα και σκεφτόμενοι ότι μετά την απαλευθέρωση αφού δεν τον ελέγχουν πολιτικά τον ΕΛΑΣ θα χρειαστεί να τον αφοπλίσουν, άρα γιατί θα πρέπει να τον οπλίσουν;

Αφάνταστες ήταν οι δυσκολίες, η πείνα, οι στερήσεις και οι κακουχίες που δοκίμασαν στο ξεκίνημά τους οι πρώτες ένοπλες ομάδες του ΕΛΑΣ. Οι πρώτοι αντάρτες, αν και υστερούσαν απ' τους κατακτητές φοβερά σε αριθμό και μέσα, παρόλα αυτά άντεξαν στις καταδιώξεις και στα κυνηγητά των αντιπάλων τους.

Η ανατίναξη της γέφυρας του Γοργο-

πόταμου, που έγινε με τη συνεργασία του ΕΛΑΣ και ΕΔΕΣ (150 άνδρες με επικεφαλής τον Αρη Βελουχιώτη) και (60 με επικεφαλής τον Ζέρβα) και 12 Άγγλοι σαμποτέρ, αποτέλεσε σταθμό στην ανάπτυξη του εθνικοαπελευθερωτικού μας κινήματος.

Το λαμπρό αυτό κατόρθωμα, πέρα από τη μεγάλη πολεμική σημασία που είχε για τις Αγγλικές δυνάμεις που μάχονταν στην Αφρική, είχε και τεράστια πολιτική απήχηση.

Κατατρόμαξε τους καταχτητές και τους προδότες και αναπτέρωσε το πατριωτικό φρόνημα του λαού.

Ξεπερνώντας όλα τα εμπόδια ο ΕΛΑΣ ανέβασε το κύρος και την ακτινοβολία του, επιβλήθηκε σε φίλους και εχθρούς.

Τα αρχεία της Βερμαχτ που δημοσιεύτηκαν μεταπολεμικά, αποκαλύπτουν πως οι Γερμανοί σαν αντίσταση στην Ελλάδα υπολόγιζαν μόνο τον ΕΑΜ—ΕΛΑΣ.

Μεγάλη ενίσχυση δέχτηκε ο ΕΛΑΣ με την προσχώρηση στις γραμμές του του στρατηγού Σαράφη. Η προσχώρηση του Σαράφη στον ΕΛΑΣ δεν είχε μόνο σοβαρή στρατιωτική αλλά και πολιτική σημασία. Εξέφραζε τις διαθέσεις πλατύτερων κύκλων αξιωματικών, οι οποίοι θεωρούσαν τον ΕΑΜ—ΕΛΑΣ μεγάλη πατριωτική οργάνωση που αγωνίζονταν με συνέπεια για την απελευθέρωση της χώρας και την δημοκρατική λύση των εσωτερικών προβλημάτων.

Σύντομα ακολούθησαν άλλες προσχωρήσεις ανάμεσα τους 16 στρατηγοί, 34 συνταγματάρχες και 1.500 εν ενεργεία αξιωματικοί του παλιού προπολεμικού στρατού.

Μεγάλη επιτυχία ήταν ο αφοπλισμός

των μονάδων του Ιταλικού στρατού το Σεπτέμβρη—Οκτώβρη 1943 με τη συνθηκολόγηση της Ιταλίας.

Αυτή η επιτυχία έδωσε τη δυνατότητα όχι μόνο για την αριθμητική άνοδο των δυνάμεων του ΕΛΑΣ, αλλά και την ενίσχυση της δύναμης πυρός του με την απόκτηση βαριού οπλισμού. Η συνθηκολόγηση της Ιταλίας έφερε σημαντική μεταβολή στην κατάσταση της χώρας.

Ο ΕΛΑΣ μπορούσε να δίνει μάχες εκ παρατάξεως να χτυπά τον καταχτητή μέσα στις πόλεις που ήταν οχυρομένοι και να γίνει ένας σύγχρονος στρατός με εμπειρία στελέχη, διοικήσεις, επιτελεία, σύγχρονα μέσα διαβίβασεων.

Απόχτησε καινούργιες στρατιωτικές μονάδες και δημιούργησε την ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ, όπου εγκαταστάθηκε αργότερα η Κυβέρνηση του Βουνού, (η ΠΕ ΕΑ) και άρχισε να διαμορφώνεται το λαϊκό κράτος της Ελεύθερης Ελλάδας και να εφαρμόζονται οι λαϊκοί θεσμοί.

Όλα αυτά έδωσαν τη δυνατότητα στον ΕΛΑΣ να αναπτύξει ένα πραγματικά παλαικό πόλεμο κατά των καταχτητών και των Ταγματασφαλιτών συνεργατών τους, που δεν βρίσκαν ησυχία πουθενά.

Ο πόλεμος δεν περιορίζονταν μόνο στα βουνά και στους κάμπους. Επεκτείνονταν στη Θάλασσα και στις Πόλεις. Οι συνοικίες της αδούλτης Αθήνας και του Πειραιά γίνονταν κάστρα άπαρτα για τους Γερμανούς και τους προδότες συνεργάτες τους.

Για τους δήμιους του λαού μας πίσω από κάθε σπίτι, λόφο, ή μάντρα, παραμόνευε ο Θάνατος.

Ο ΕΛΑΣ ήταν στρατός του ΕΑΜ και παρέμεινε πιστός στην πολιτική και τους σκοπούς του ΕΑΜ, ήταν στρατός εθελοντικός, οι μαχητές και αξιωματικοί του ήταν άμισθοι.

Κύρια αποστολή του ήταν να υπηρετεί τα λαϊκά και εθνικά συμφέροντα, όπως αυτά καθορίζονταν από τον όρκο του ΕΛΑΣίτη.

Ο ΕΛΑΣ ξεκινώντας από μικρές διασπαρτες ομάδες οι οποίες μέσα στη φωτιά των συγκρούσεων με τον καταχτητή

πλήθαιναν, δυνάμωναν, συνδέονταν οργανωτικά, στελεχώνονταν και διοικούνταν όλο και καλύτερα από την ΚΕ του ΕΛΑΣ και αργότερα από το Γενικό Στρατηγείο, μετατράπηκαν τελικά με τη λαϊκή υποστήριξη και συμπαράσταση, σε λαϊκό απελευθερωτικό στρατό, πιστό στα ιδανικά του ΕΑΜ και στον όρκο του ΕΛΑΣίτη.

Με το σύνθημα "ΣΤ' ΑΡΜΑΤΑ ΣΤ' ΑΡΜΑΤΑ ΕΜΠΡΟΣ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ" ξεσηκώθηκαν οι δυνάμεις του έθνους και ρίχτηκαν σε ένα σκληρό και άνισο αγώνα ενάντια στη φασιστική σκλαβιά και βαρβαρότητα για τη Λευτεριά, Ανεξαρτησία και Λαοκρατία.

Πάνω από 600 είναι οι μάχες και τα σαμποτάζ που έδωσαν οι μαχητές του εθνικοαπελευθερωτικού στρατού, του ΕΛΑΣ, κατά την περίοδο του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα.

Ο ΕΛΑΣ καθήλωσε κατά περιόδους από 180—300 χιλιάδες στρατιώτες των καταχτητών στη χώρα μας και πήρε μέρος σε συνδιασμένες συμμαχικές επιχειρήσεις.

Τα σαμποτάζ στο Γοργοπόταμο και στα Τέμπη, οι μάχες του Φαρδύκαμπου, της Οξύνειας, της Αμφιλοχίας, του Καραλάκα Ολύμπου, της Γλόγοβας, της Άμφισσας, της Στυμφαλίας, ο κάμπος της Μακεδονίας και Θεσσαλίας που δόθηκε η μάχη της σοδειάς, η Αδούλωτη Αθήνα και ο Πειραιάς με τις ηρωικές συνοικίες τους —την Καισαριανή, την Καλλιθέα, την Κοκκινιά— κι αμέτρητοι άλλοι τόποι θα θυμίζουν για πάντα τον πατριωτισμό και την αυτοθυσία, την παλληκαριά και τη βαθιά αγάπη προς το λαό που έδειξαν οι μαχητές και οι αξιωματικοί του ΕΛΑΣ.

Όταν η ορμητική προέλαση του Σοβιετικού Στρατού στις Βαλκανικές χώρες

υποχρέωσε το ΧΙΤΛΕΡΙΚΟ Επιτελείο να διατάξει την αποχώρηση των στρατευμάτων κατοχής από την Ελλάδα. Ο ΕΛΑΣ πέρασε σε γενική επίθεση.

Καταδίωξε παντού τα γερμανικά στρατεύματα που υποχωρούσαν, προξένησε σ' αυτά σοβαρές απώλειες. Απελευθέρωσε την Ελλάδα πριν αποβιβαστούν στη Νότια Ελλάδα οι Άγγλοι "απελευθερωτές" και εξασφάλισε σ' όλη τη χώρα υποδειγματική ασφάλεια και τάξη.

Όμως ο ελληνικός λαός δεν γεύτηκε τους καρπούς της νίκης που κέρδισε με ποτάμια αίμα.

Η ένοπλη επέμβαση των Άγγλων Ιμπεριαλιστών το Δεκέμβρη του 1944 ανέκοψε βίαια την ομαλή δημοκρατική εξέλιξη της χώρας. Ανέβασε στην εξουσία τους δοσίλογους και τους απόντες του απελευθερωτικού αγώνα, επανέφερε το καθεστώς της Ιμπεριαλιστικής εξάρτησης που στάθηκε η αιτία της κακοδαιμονίας του τόπου μας.

Η εθνική αντίσταση τέθηκε υπό άγριο διωγμό. Οι αγωνιστές της φυλακίστηκαν, εξορίστηκαν, αντιμετώπισαν το εκτελεστικό απόσπασμα. Όμως δεν έπαψαν όλα αυτά τα χρόνια, κάτω από τις πιο δύσκολες συνθήκες να αγωνίζονται για την πραγματοποίηση των ιδανικών της εθνικής αντίστασης. Κορύφωση αυτής της πάλης αποτέλεσε η νίκη των δημοκρατικών δυνάμεων τον Οκτώβρη 1981, ο λαός με την ψήφο του κατόρθωσε να απομακρύνει από την εξουσία την ξενόδουλη δεξιά, άνοιξε ο δρόμος για να πραγματοποιηθούν οι πόθοι και τα οράματα της εθνικής αντίστασης και η ηθική και υλική αποκατάσταση των αγωνιστών της.

● Ζήσης Ζώκας

